

Державний заклад
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д.УШИНСЬКОГО

«ЗАТВЕРДЖАЮ»
Ректор О.Я.Чебикін

«24» вересня 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ТА ДОКТОРА НАУК У
ДЕРЖАВНОМУ ЗАКЛАДІ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
К. Д. УШИНСЬКОГО»

Схвалено вченою радою
«24» вересня 2020 року
протокол № 2 від 24 вересня 2020 року
Затверджено наказом № 257
від «24» вересня 2020 року

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016р. №261, Постанови «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016р. №261» від 3 квітня 2019р. №283, Постанови Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 року, Статуту Університету Ушинського, а також інших чинних нормативно-правових актів і визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та четвертому (науковому) рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук відповідно (далі – здобувачі).

1.2. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти Університет Ушинського здійснює за ліцензованими Міністерством освіти і науки України спеціальностями. На науковому рівні вищої освіти підготовка докторів наук Університетом Ушинського може здійснюватися без отримання ліцензії.

1.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Університету Ушинського за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті Ушинського).

1.4. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі Університету Ушинського за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їхніх наукових досягнень до захисту.

1.5. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, отриманих Університетом Ушинського на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.6. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури та докторантурі здійснює Вчена рада Університету Ушинського.

Відділ аспірантури та докторантурі здійснює координацію діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.7. Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та Університетом Ушинського укладається договір на строк навчання.

1.8. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється за рахунок коштів юридичних і фізичних осіб, визначається згідно з обсягом, зазначеним у ліцензії Університету Ушинського, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва й задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

1.9. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки, а підготовка доктора наук у докторантурі – два роки.

ІІ. ПРИЙОМ ДО АСПІРАНТУРИ ТА ДОКТОРАНТУРИ

2.1. Вступ до аспірантури та докторантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016р. №261, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених Міністерством освіти і науки України, та Правил прийому до Університету Ушинського.

2.2. Правила прийому до аспірантури/докторантурі затверджує Вчена рада Університету Ушинського на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені строки оприлюднюю їх на офіційному веб-сайті Університету Ушинського.

Правила прийому до Університету Ушинського діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури/докторантурі Університету Ушинського;
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури/докторантурі за кожною спеціальністю або відповідною галуззю знань.

2.3. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з Правилами прийому до Університету Ушинського.

Обов'язковими документами для вступу до аспірантури є:

- заява про допуск до вступних іспитів;
- копія диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації);
- у разі потреби документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю.

Під час подання заяви вступник пред'являє особисто:

- військовий квиток або посвідчення про приписку (для військовозобов'язаних);
- паспорт або документ, що посвідчує особу;
- диплом про вищу освіту (разом із додатком до нього).

Копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються.

Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установленій строкі документів, визначених Правилами прийому до Університету Ушинського.

2.4. У Правилах прийому до Університету Ушинського може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань. Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. З врахуванням такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття Вченою радою Університету рішення про визнання його диплома.

2.5. Вступні випробування до аспірантури Університету Ушинського складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальністі (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- вступного іспиту з іноземної мови (англійська, німецька) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International

English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

- інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заявлі вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається у Правилах прийому до Університету Ушинського. Відповідно до Правил прийому до Університету Ушинського, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначенні додаткові вступні випробування. Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до Університету Ушинського протягом одного календарного року.

2.6. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить, як правило, три - п'ять осіб, що призначаються ректором Університету.

2.7. До складу предметних комісій включаються доктори філософії та доктори наук, які проводять наукові дослідження за відповідною спеціальністю та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми.

До складу предметних комісій можуть бути призначенні також представники інших вищих навчальних закладів (наукових установ), з якими укладено договори про ведення спільноти наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів, та/або про спільне виконання освітньо-наукової програми, або з якими здійснюється підготовка докторів філософії за спільною освітньо-науковою програмою, узгодженою між закладом вищої освіти і науковою установою.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також особи, які не мають наукового ступеня та вченого звання, але вільно володіють відповідною іноземною мовою, і, за рішенням вченої ради, можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

2.8. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія ухвалює рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначену Правилами прийому до Університету. Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету Ушинського, який оприлюднюється в установленому порядку.

2.9. Аспіранту відповідним наказом ректора Університету Ушинського призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем, як правило, доктор наук або, за рішенням Вченої ради Університету Ушинського, доктор філософії (кандидат наук).

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального аспіранта і відповідає перед Вченою радою Університету Ушинського за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада Університету Ушинського з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові, з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду Університету Ушинського.

Рішенням Вченої ради Університету Ушинського аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

2.10. Рішення про зміну наукового керівника/наукового консультанта приймає гарант освітньо-наукової програми на підставі письмової заяви аспіранта/докторанта чи наукового керівника/наукового консультанта та рішення кафедри, за якою закріплено аспіранта, з обґрунтуванням причин. У разі виникнення конфліктної ситуації між здобувачем вищої освіти і його науковим керівником/науковим консультантом письмову заяву аспіранта/докторанта або наукового керівника/наукового консультанта, з огляду на характер конфлікту, розглядає спеціально створена наказом ректора комісія, до складу якої входять гарант освітньо-наукової програми, завідувач аспірантури та докторантури, проректор з наукової роботи. У разі, якщо одною зі сторін конфлікту виступає потенційний член такої комісії, ситуація розглядається Комісією з питань доброчесності Університету Ушинського.

2.11. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

До докторантури приймаються особи, які мають ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

2.12. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає на відповідну кафедру Університету Ушинського розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників кафедра заслуховує їхні наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради Університету Ушинського.

Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури, визначається Правилами прийому Університету Ушинського. Перелік повинен включати, зокрема:

- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Університету Ушинського, із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;
- копію диплома доктора філософії або кандидата наук.

2.13. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступу на рівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Університету Ушинського щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада Університету Ушинського одночасно ухвалює рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада Університету Ушинського надає вступнику обґрунтоване пояснення такої відмови.

2.14. Вчена рада Університету Ушинського в місячний строк розглядає висновки кафедри щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників Університету Ушинського із ступенем доктора наук з відповідної спеціальністі. Рішення Вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

ІІІ. УМОВИ НАВЧАННЯ В АСПІРАНТУРІ ТА ДОКТОРАНТУРІ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО

3.1. Підготовка в аспірантурі чи докторантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової або наукової програми Університету Ушинського за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспіранта та наукової програми докторанта є підготовка та публікація наукових статей.

3.2. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та докторантурі.

3.3. Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою Університету Ушинського протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Університету Ушинського.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету Ушинського рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

3.4. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистила або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

3.5. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

3.6. Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

отримати одноразову виплату в сумі стипендії, передбаченої у бюджеті Університету Ушинського на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового (науково-педагогічного) працівника в Університеті Ушинського, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як місячна надбавка до заробітної плати.

3.7. Підставами для відрахування аспірантів та докторантів є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою (науковою) програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти (наукової установи);
- невиконання індивідуального навчального плану або/та індивідуального плану наукової роботи;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між Університетом Ушинського та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законом.

3.8. Аспіранти та докторанти можуть переривати навчання (із наданням академічної або соціальної відпустки) у зв'язку з обставинами, які унеможливлюють виконання індивідуального плану роботи: за станом здоров'я; за сімейними обставинами; у зв'язку з вагітністю та пологами; для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку; призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї; іншими поважними причинами відповідно до законодавства.

3.9. Для отримання академічної відпустки здобувач подає до відділу аспірантури та докторантурі: заяву на ім'я ректора Університету Ушинського зі згодою наукового керівника/консультанта, гаранта освітньо-наукової програми; документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання навчання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання гранту, лікарняні листи, довідка ЛКК, свідоцтво про народження дитини тощо).

3.10. Загальний строк академічної відпустки, наданої за сімейними обставинами та за станом здоров'я, не може перевищувати один рік. Академічна відпустка для догляду за дитиною надається до досягнення нею трирічного віку, якщо інше не передбачено діючим законодавством. Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії (у разі навчання за державні кошти). Аспірантам/докторантам, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому закладі освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти. Аспірантам, які навчаються за денною формою навчання, гарантується збереження виплати стипендії відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Питання стипендіального забезпечення" №882 від 12 липня 2004р.

3.11. Стипендія аспірантам/докторантам денної форми навчання на період переривання навчання не сплачується. Період переривання навчання не включається до строку навчання в аспірантурі/докторантурі.

3.12. Після завершення строку академічної відпустки аспірант/докторант подає до відділу аспірантури та докторантурі заяву на ім'я ректора Університету Ушинського щодо допуску його до навчання. Допуск до навчання здійснюється наказом ректора Університету Ушинського.

У випадку не подання письмової заяви на ім'я ректора Університету Ушинського щодо допуску до навчання аспірант/докторант після закінчення строку академічної відпустки відраховується з дати закінчення відпустки.

3.13. Переведення здобувачів до іншого закладу вищої освіти або наукової установи можливе лише після закінчення першого року навчання за умови відсутності академічної та фінансової заборгованості.

Переведення здобувачів з інших закладів вищої освіти або наукових установ до Університету Ушинського незалежно від форм навчання здійснюється за згодою керівників обох закладів в межах ліцензійного обсягу.

Аспірант Університету Ушинського, який має намір перевестись до іншого закладу, подає заяву на ім'я керівника того закладу, де має намір продовжувати навчання. За умови отримання згоди про переведення здобувач звертається з цією заявою до ректора Університету Ушинського для отримання згоди.

Здобувач, який переводиться до Університету Ушинського, подає заяву на ім'я ректора Університету Ушинського, до якої додається академічна довідка. Рішення про переведення розглядається впродовж двох тижнів з моменту подання заяви, і, за необхідності, визначається академічна різниця.

При позитивному розгляді заяви наказом ректора Університету Ушинського аспірант допускається до занять, а до закладу вищої освіти, в якому він навчався раніше, направляється запит щодо одержання його особової справи.

3.14. Для поновлення на навчання в аспірантурі здобувач має подати до відділу аспірантури та докторантурі такі документи:

- витяги з наказів про зарахування та відрахування з аспірантури;
- витяг із протоколу Вченої ради закладу про затвердження теми дисертаційної роботи;
- академічну довідку (рік вступу 2016 і пізніше);
- посвідчення про складання кандидатських іспитів, які складено зо 31 грудня 2020р. (до 2015 року зарахування).

На підставі наданих документів визначається академічна різниця, яка має бути складена до поновлення в аспірантурі або протягом першого семестру навчання після поновлення в аспірантурі.

Якщо здобувач був відрахований з аспірантури за невиконання індивідуального плану наукової роботи, то поновлення є можливим лише на контрактній основі на відповідний рік підготовки за умови складання академічної різниці і згоди гаранта відповідної освітньо-наукової програми.

Поновлення аспірантів на навчання в аспірантурі, які раніше навчалися в Університеті Ушинського і були відраховані за порушення умов договору, розглядається на підставі заяви здобувача за умови погашення фінансової заборгованості.

3.15. Переведення аспірантів, які навчаються за контрактом, на навчання за рахунок видатків державного бюджету розглядається за умови наявності вільного місяця відповідного року підготовки. Така особа бере участь у конкурсі серед аспірантів за їх заявами.

Рейтинговий список претендентів на переведення на навчання за рахунок видатків державного бюджету формується на основі результатів наукової роботи здобувачів і визначається як загальна сума балів за наукові досягнення за темою дисертації.

3.16. Переведення аспірантів на іншу спеціальність, зміна форми навчання і зміна форми фінансування розглядається на підставі заяви на ім'я ректора Університету Ушинського за погодженням з науковим керівником, гарантом освітньо-наукової програми, завідувачем відділу аспірантури та докторантурі.

3.17. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджується вченого радою Університету Ушинського для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння/, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення.

Освітньо-наукова програма містить практику, що є обов'язковою складовою фахової підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

3.18. Освітньо-наукова програма та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (до 60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - ЄКТС)), послідовності їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю. На виконання освітньої складової, як правило, відводиться два роки.

Аудиторне навантаження за кожною освітньою компонентою навчального плану планується з урахуванням досягнутої здобувачами освіти здатності навчатися автономно і містить від 25% до 33% від загального обсягу навантаження за кожною дисципліною окремо і є однаковим для всіх форм навчання. Обсяг самостійної роботи аспіранта за кожною освітньою компонентою становить від 67% до 75%.

Частина аудиторних годин може проводитися дистанційно за допомогою інтерактивних засобів спілкування в режимі реального часу (Teams, Zoom тощо), за умови якщо це передбачено робочою програмою дисципліни.

Освітньо-наукова програма та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником, гарантом освітньо-наукової програми та затверджуються вченого радою Університету Ушинського впродовж двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта містить перелік дисциплін на вибором в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів СКТС, відведені на освітню складову програми. Аспірант реалізує своє право вибору впродовж перших двох місяців після зарахування - для первого року навчання, і впродовж останніх двох місяців первого року навчання (травень-червень) - для другого року навчання. Свій вибір аспірант підтверджує письмовою заявою.

Аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням зі своїм науковим керівником та гарантом освітньо-наукової програми.

Вивчення аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі Університету Ушинського, а також у рамках реалізації права на академічну мобільність - на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ) України та інших держав.

Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою, за якою він навчається.

3.19. У межах навчального плану освітньо-наукової програми можуть зараховуватися кредити і визнаватися результати навчання, які аспірант отримав у неформальній освіті, зокрема під час навчання на відкритих курсах від Prometheus, Coursera, edX, EdEra та інших, на підставі відповідного сертифіката або іншого документа. Рішення про зарахування кредитів і визнання результатів навчання ухвалюється рішенням вченої ради Університету Ушинського на підставі відповідного рішення кафедри, де працює гарант відповідної освітньо-наукової програми, (у засіданні бере участь науковий керівник аспіранта). З цією метою аспірант подає завідувачу відділу аспірантури та докторантурі заяву на ім'я ректора Університету Ушинського разом із сертифікатом чи іншим документом, що підтверджує факт і результати навчання, здобуті в неформальній освіті. Завідувач відділу аспірантури та докторантурі протягом 3 робочих днів ініціює питання про розгляд питання на кафедрі, де працює гарант відповідної освітньо-наукової програми. Кафедра протягом двох тижнів з моменту надходження звернення розглядає питання по суті, ухвалює рішення, яке підтверджується витягом з протоколу засідання кафедри, на якому це питання розглядалося, та звертається із клопотанням на ім'я голови вченої ради Університету Ушинського з проханням визнати результати навчання, отримані в неформальній освіті, і зарахувати їх як вивчену дисципліну індивідуального навчального плану аспіранта із зазначенням назви освітнього компоненту, обсягу годин та підсумкової оцінки. Курси зараховуються за умови їх відповідності спеціальності, наявності необхідних обсягів, у порівнянні з обсягами дисциплін/змістових модулів,/ які аспірант має опанувати під час навчання за відповідною освітньо-науковою програмою. Витяг з протоколу засідання вченої ради аспірант подає у відділ аспірантури та докторантурі та зберігається в особовій справі аспіранта. Вирішення усіх питань, пов'язаних із визнанням результатів навчання, отриманих в неформальній освіті, здійснюється до початку семестру, в якому дисципліна запланована навчальним планом до вивчення.

Питання визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті, як окремого модулю (теми, форми самостійної роботи) в межах вивчення конкретних дисциплін вирішується в індивідуальному порядку з науково-педагогічним працівником, який читає цю дисципліну.

3.20. Освітньо-наукова програма підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті Ушинського включає не менше чотирьох компонентів, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

здобуття глибинних знань зі спеціальності (групи спеціальностей), за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напряму обсягом не менше 12 кредитів ЄКТС;

оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору обсягом 4-6 кредитів ЄКТС;

набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складання пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрація прав інтелектуальної власності обсягом не менше 6 кредитів ЄКТС;

здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності обсягом 6-8 кредитів ЄКТС.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом TOEFL або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право на:

- зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;
- використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

3.21. Учена рада Університету Ушинського має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою, за якою навчається аспірант.

3.22. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

3.23. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченовою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального та наукового плану.

3.24. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою навчання.

3.25. З метою завершення роботи над науковим дослідженням та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантурі Університету Ушинського.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант повинен подати до постійно діючої спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН.

Здобувач ступеня доктора наук у дисертації (монографії, науковій доповіді за сукупністю статей) повинен представити узагальнення проведених самостійно оригінальних досліджень

з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення.

3.26. Перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

3.27. Докторантуря відкривається за рішенням вченої ради Університету Ушинського, що затверджується наказом ректора, за умови наявності трьох штатних працівників - докторів наук з відповідної або суміжної спеціальності, та ліцензії на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з відповідної спеціальності. Кваліфікація таких осіб, що відповідають спеціальності, з якої відкрито докторантuru, визначається за такими критеріями:

наявність у особи документа про присудження ступеня доктора наук з відповідної галузі знань (науки) та/або спеціальності або присвоєння вченого звання професора за відповідною кафедрою (спеціальністю);

наявність за останні п'ять років не менше п'яти наукових публікацій, до яких зараховуються:

- не менше однієї статті у періодичному виданні, включенному до наукометричних баз даних Scopus або Web of Science Core Collection;
- статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України;
- монографії або їх розділи;
- не більше двох патентів на винахід;

участь у:

- підготовці наукових кadrів, що підтверджується видачею здобувачеві документа про присудження відповідного наукового ступеня;
- міжнародних наукових проектах або залучення до міжнародної експертизи;
- атестація наукових кadrів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради, або члена експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій.

3.28. Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в Університеті Ушинського. Якщо в Університеті Ушинського не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за клопотанням Університету Ушинського або за заявою докторанта.

IV. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АСПІРАНТІВ І ДОКТОРАНТІВ

4.1. Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти та докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у закладах вищої освіти (наукових установах), бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного та змістового наукового керування (консультування) щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів - на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою Університету Ушинського двох керівників;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність згідно з Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015р. №579, та відповідним Положенням університету Ушинського;

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства, у т.ч. за станом здоров'я (за наявності довідки або листка непрацездатності із зазначенням про необхідність тривалого лікування), за сімейними обставинами (за наявності документального підтвердження причини) - за умови відповідного рішення кафедри, вченої ради Університету Ушинського), у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

4.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, передбачені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план і систематично звітувати про його виконання на засідання кафедри. Аспіранти і докторанти повинні двічі на рік звітувати (атестуватися): проміжне (семестрове) звітування - у грудні-січні; підсумкове (річне) звітування - у травні - червні. Результати останнього, які є підставою для переведення аспіранта/докторанта на наступний рік навчання, схвалюються вченою радою Університету Ушинського та затверджуються відповідним наказом ректора;

- подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації або опублікованої монографії, чи за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів);

- дотримуватися принципів академічної добросесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), Кодексу честі учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та Положення про академічну добросесність Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Положення «Порядок виявлення та встановлення фактів недобросесності у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та ін.

4.3. Покладення Університетом Ушинського на аспіранта або докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

4.4. Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень і стипендії, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

У. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Університеті Ушинського, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в Університеті Ушинського поза аспірантурою без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років зі спеціальності, за якою Університет Ушинського має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті Ушинського передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми

і навчального плану аспірантури згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи і публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

5.2. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Університету Ушинського для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюються за кошти Університету Ушинського.

Особи, прикріплені до Університету Ушинського з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають усі права й обов'язки, визначені у Розділі ГУ цього Положення.

5.3. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Університеті Ушинського та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у закладі вищої освіти (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою));

- вступити до аспірантури закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття відповідного ступеня заочно або заочною формою навчання і зарахування її відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

5.4. Підготовка осіб, прикріплених до Університету Ушинського з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, здійснюється відповідно до Розділу III цього Положення.

5.5. Для прикріплення з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою науково-педагогічний/науковий працівник не пізніше ніж за місяць до початку вступної кампанії подає на відповідну кафедру Університету Ушинського розгорнуту наукову пропозицію. Протягом двох тижнів з дня надходження розгорнутої пропозиції кафедра заслуховує наукову доповідь претендента на зарахування на навчання поза аспірантурою і подає висновок кафедри на розгляд вченій ради Університету Ушинського.

5.6. Для прикріплення здобувач подає завідувачу відділу аспірантури та докторантury Університету Ушинського такі документи:

- заяву на ім'я ректора;
- список опублікованих праць;
- копію диплома про вищу освіту магістра (спеціаліста);
- копію додатка до диплома;
- копію паспорта;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номеру;
- письмову характеристику наукової діяльності здобувача, складену доктором чи кандидатом наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Університету Ушинського зі згодою бути науковим керівником здобувача;
- витяг з рішення кафедри;
- витяг з рішення вченій ради Університету Ушинського.

5.7. Учена рада Університету Ушинського розглядає висновки кафедри і приймає рішення про прикріплення здобувача та відповідно до наданої характеристики призначає наукового керівника з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників Університету Ушинського із науковим ступенем. Рішення Вченій ради Університету Ушинського вводиться в дію наказом ректора.

5.8. Прикріплення до Університету Ушинського відбувається один раз на рік. Подання документів - під час вступної кампанії до аспірантури Університету Ушинського.

5.9. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

VI. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА НАУК ШЛЯХОМ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЇХ НАУКОВИХ ДОСЯГНЕНЬ ДО ЗАХИСТУ

6.1. Здобувач ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (монографії, наукової доповіді за сукупністю статей), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати опубліковані праці за темою наукових досягнень у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях.

6.2. Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в Університеті Ушинського.

VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Положення розглядається і затверджується Вченома радою Університету Ушинського та вводиться в дію наказом ректора.

Зміни та доповнення до Положення вносяться за поданням ректора, ректорату, відділу аспірантури та докторантурі, Вченої ради і приймаються у такому ж самому порядку, що й затвердження Положення.

ПОГОДЖЕНО:

Проректор з наукової роботи

T.I.Койчева

Завідувачка відділу аспірантури

I.A.Хижняк

та докторантурі

I.O.Сильченко

Юрисконсульт